

„აზროვნების ექვსი ქული“ – მეთოდის ეფექტური გამოყენება ინგლისურის სწავლებაში

30 მაისი, 2018 ლუიზა ლომჯარია

კაცობრიობის ყველა მიღწევა ადამიანის აზროვნების შედეგია. აზროვნება იწყება იქ, სადაც ჩნდება პრობლემა და მისი გადაჭრისთანავე მთავრდება.

ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში მეცნიერთა დიდი ნაწილი აზროვნებას ინდივიდის პიროვნულ თვისებად თვლიდა და მის გაუმჯობესებას შეუძლებლად მიიჩნევდა. დღეისათვის აზროვნების განვითარებაზე ბრუნვა განათლების სისტემის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მიზანია. ის ასახულია სასკოლო პროგრამებშიც.

სამოგადო, კრიტიკული აზროვნებისთვის დამახასიათებელია: კითხვების გაჩენა, მოსაზრებების გამოთქმა, ახალი იდეების წამოყენება, სხვადასხვა არგუმენტის მოშველიება, პრობლემის დამოუკიდებლად გადაწყვეტა. იფიქრო კრიტიკულად, ეს ნიშნავს: გამოამჟღავნო ცნობისმოყვარეობა, გამოიყენო კვლევითი მეთოდები, დასვა კითხვები, შეადგინო პასუხების მოძიების გეგმა, გამოააშკარაო ფაქტები და მიზეზები, ჩამოაყალიბო ლოგიკური დებულებები, ყურადღება მიაქციო ოპონენტის არგუმენტებს და ლოგიკურად უკუაგლო ისინი.

კრიტიკული აზროვნების მეთოდებს შორის განსაკუთრებულია ედვარდ ბონოს მოსაზრებები და მისი ნაშრომი : „აზროვნების ექვსი ქული“.

ავტორის შეხედულებით ადამიანის აზროვნება ყოფიერების პროცესში თანდათან ცალმხრივი, სტერეოტიპული ხდება. ეს დამტკიცებულია უამრავი ფაქტით: რელიგიით, განათლებით, მორალით და ა.შ. გარდა ამისა, აზროვნების პროცესი დაკავშირებულია ადამიანის ხასიათთან, ემოციებთან და ინგუიციასთან.

ფიგურულად ექვსი ქულის გამოყენების ტექნიკა შეგვიძლია წარმოვიდგინოთ, როგორც ნახატი სხვადასხვა ფერის ფანქრებით. ნახატი ფერადია მხოლოდ მაშინ, როცა ყველა ფერია გამოყენებული, ასევეა დე ბონოს მეთოდის შემთხვევაშიც, სიგუაციის მთლიანი ხედვა მას შემდეგ არის შესაძლებელი, რაც ყველა „ქულს დავიხურავთ“.

რა ხდება ქულების გამოცვლისას? ვიხურავთ რა აზროვნების ქულს, ვირგებთ როლს, რომელზეც ეს ქული მიუთითებს (რომელთანაც ეს ფერი ასოცირდება). ვიხდით რა კონკრეტული ფერის ქულს, ჩვენ გამოვდივართ ამ გიპის აზროვნებიდან. ერთი ქულის მეორით შეცვლისას მყისიერად ხდება აზროვნების „გადართვა“. ეს მეთოდი საშუალებას იძლევა, რომ აზროვნების მდინარეება ისე სხვა კალაპოტში მოვაქციოთ, რომ „არ გავლიზიანდეთ“. ჩვენ კი არ უარყოფთ გამოთქმულ მოსაზრებას, არამედ „ვითხოვთ“ მის შეცვლას; ჩვენი აზრის გამოხატვისთვის უბრალოდ ვამბობთ, ვაცხადებთ, რომელ ქულს

ვიხურავთ და ამით ვაჩვენებთ, ამროვნების რომელი ტიპის გამოყენება მიგვაჩნია ეფექტურად. მაგალითად, უბრალოდ ვამბობთ, რომ ვირჩევთ შავ ქედს, რითაც ვიღებთ იდეის განხილვის შესაძლებლობას, ოღონდ ისე, რომ „თავს არ ვესხმით“ იმ ადამიანს, რომელმაც ეს იდეა შემოგვთავაზა. რას ნიშნავს ამროვნების ექვსი ქედის ექვსი ფერი?

წითელი ქედი – წითელი ცეცხლოვანი ამრების გამომხატველი ფერია. წითელი ქედი დაკავშირებულია ემოციასთან, ინტუიციასთან, გრძნობებსა და წინათგრძნობებთან. აქ აუცილებელი არ არის რამის დასაბუთება. გრძნობები არსებობს და წითელი ფერი მათი წარმოდგენის საშუალებას იძლევა.

ყვითელი ქედი – ყვითელი ფერი მზისა და ოპტიმიზმის გამომხატველია. ამ ფერის ქვეშ ცდილობთ მოვიპოვოთ ღირსება და საუკეთესო წინადადებები, პერსპექტივები და შესაძლო მოგება; ცდილობთ გამოვავლინოთ ფარული შესაძლებლობები.

შავი ქედი – შავი ფერი მოგვაგონებს მოსამართლის მანტიას და გამოხატავს სიფრთხილეს, კრიტიკულ განწყობას. იგი გვიჩვენებს რისკების არასაკმარისობას და მიგვითითებს, რაგომ ვერ განხორციელდება ესა თუ ის დეგალი.

მწვანე ქედი – მწვანე ფერი მცენარეებს მოგვაგონებს, ზრდას, ენერგიას, ცხოვრებას. მწვანე ქედი – ეს შემოქმედებითი რეჟიმია, იდეების გენერაციაა, არასტანდარტული და ალტერნატიული შეხედულებებია.

თეთრი ქედი – თეთრი ფერი ქაღალდზე სავარაუდო ამრების გადაგანაში გვეხმარება. ამ დროს ჩვენ ფოკუსირებას ვახდენთ იმ ინფორმაციაზე – ფაქტებსა და ციფრებზე, რომელსაც ვფლობთ ანდა რომელიც აუცილებელია გადაწყვეტილების მისაღებად. ვიხურავთ რა თეთრ ქედს, ამით ხაზს ვუსვამთ, რომ ჩვენ ევლით სრულ ინფორმაციასა და ფაქტებს.

ლურჯი ქედი – გამოიყენება განხილვის დასაწყისში, ამოცანის დასახვისას და შედეგების განსაზღვრისას (რისი მიღება გვინდა შედეგად). ის თავად ამროვნების პროცესზე დაკვირვების, მისი მართვის რეჟიმია (მიზნების ფორმულირება, შედეგების შეჯამება და ა.შ.).

რაგომ ქედები? ქედი ადვილი გამოსაყენებელია. ნებისმიერი ფერის ქედის „დახურვისას“ თამაშის მონაწილეთა ყურადღება მიმართულია საკითხის ერთი კუთხით განხილვისაკენ. პროცესი იმართება ერთ-ერთი მონაწილის მიერ, ეს შეიძლება იყოს მასწავლებელიც.

ელუარდ დე ბონოს მიერ შემოთავაზებული მეთოდის არსი მარგივია, მისი ამრით აუცილებელია „ამროვნების დანაწევრება“, რაც ნიშნავს ფიქრს მხოლოდ ერთი მიმართულებით – ფაქტის განცალკევებას ემოციისგან, მოსაზრების განცალკევებას ახალი იდეისაგან და ა.შ. მეთოდის მთავარი მიზანია, ყველა მოსწავლის ცოდნა და გამოცდილება გამოყენებული იქნას ექვსივე მიმართულებით.

ჩატარებული კვლევების თანახმად „ამროვნების ექვსი ქედის“ გამოყენება შეიძლება ნებისმიერ საგანში, ნებისმიერ საამროვნო სიტუაციაში.

განვიხილავთ ელუარდ დე ბონოს „ამროვნების ექვსი ქედის“ გამოყენებას ინგლისური ენის გაკვეთილზე ზოგიერთი აქტივობისთვის.

Using “six thinking hats” at the English lesson

Warm up

As we mentioned above, we can use “six thinking hats” at any stage of the lesson, e.g. as a warm up exercise at the beginning of the lesson;

The teacher puts the question: “ You are having a party at home, you are dancing on the music and having fun. Your neighbor asks you to turn down the volume of your CD player. What would you do? The teacher gives students 5 minutes to express their ideas using hats.

Expected answers:

White Hat: Describes the situation as it is.

Red Hat: It is not fair, if the neighbor is kind, she should take into account that kids do want have fun.

Yellow Hat: It’s better to sympathize with the neighbor’s caprice.

Black Hat: Our guests would be annoyed, without the music they might leave the party.

Green Hat: Let’s apologize to the neighbor for being too loud.

Blue Hat: Let’s think about what color of hat is better to put on and decide how to solve the problem. We’d better put on the green hat (or any answer students feel possible)

Using “six thinking hats” for the stories in the literature at higher grades

Putting the **White Hat** on, students think about information and facts about the book or story; e.g.) a) Title, b) Author and illustrator, c) Plot, d) Characters’ names, what they look like, e) Setting

Putting the **Red Hat** on, students discuss feelings, likes and dislikes

1. a) How did the book make you feel?
2. b) How did you feel when the character did.....?
3. c) How did the ending make you feel?
4. d) How did the ending make you feel?
5. e) Did you like the story, illustrations, characters etc.?

Putting the **Yellow Hat** on, students discuss benefits, good points, advantages about the story

Putting the **Black Hat** on, students speak about disadvantages, dangers, problems in the book or in the story

1. a) What are the dangers involved in visiting/doing/meeting.....?
2. b) What are the disadvantages?

Putting the **Green Hat** on, students discuss new ideas, creating, adapting, innovating facts

1. a) Let’s write a new ending
2. b) Write an acrostic about the main character
3. c) Draw new illustrations for the story
4. d) Think of a different way to solve the problem

5. e) Write an innovation on the story

Putting the **Blue Hat** on, students control which hat goes on and off, blue hat tells us when to switch hats and indicates what type of thinking is needed.

Above mentioned methodology can be used for any material in the textbook, but we've chosen some texts for higher grades:

1. New Inspiration, Level 2, grade 8, p.88 "I'm a Celebrity – Get Me out Here!"
2. New Inspiration, Level 3, grade 9, p.16, "It All Started in the Bus"
3. Gateway A2, grade 10, p.67, "What's in your Food?"
4. Gateway B1, grade 11, 44, "Health Problems and Illness"
5. Gateway B1+, grade 12, p.45, "The Future of Food"

Let us take one of these texts and shape it to this methodology:

New Inspiration, Level 3, grade 9, p.16, "It All Started in the Bus"

White hat gives information about the text based on the facts the presenter should be free from the personal feelings and emotions and mentions about where does the action takes place? (on a bus), who is the main character? (Rosa Parks), where does she work? (at the department store) etc.

Red hat expresses feelings-what does the student feel, expresses emotions freely in light colors.

Black hat sees the negative sides of the case, what is happening in the bus, what are the risks, finds weak points, what is the threat?

Yellow hat expresses the optimism, finds the positive sides in the story, the relevant question is- what are the benefits in this case? What are the positive sides? (Many historians believe that the movement began with Rosa Parks' action on the Cleveland Avenue bus)

Green hat gives possibility to activate students critical thinking skills once more, this time they think about the new ways to solve the problem, students think about alternatives, new approaches to the problem

Blue hat acts as a facilitator, he/she manages the thinking process, sums up all results, and blue hat is a reflexive hat.

Using "six thinking hats" for the class project "Living Together" at higher grades

Brief Description of the Project

Project "Living Together" consists of five units:

1. Migration
2. Integration
3. Tensions
4. Whose values should dominate?

5. Participation in public life. Project can be performed

Project can be performed at higher grades. Problems put in the project is familiar not only for one country, but for all the countries all over the world including Georgia

Materials for the project is available at – teachingenglish.org.uk

Teachers feel free create:

§ Class discussions on current events relevant to students' lives

§ Community service programs related to students' needs

§ Decision-making tasks

§ Implementing role-plays

We can create kind of graph, or our own storyboard

Using “six thinking hats” for the managing debates

“Civic Education Makes Us What We Are!”

Before we start debates, we should give students some **rules for debates or interaction tips:**

§ Don't interrupt each other

§ Respect your opponent's point of view

§ Don't use offensive words

§ Keep time limit (each student speaks not more than a minute)

§ Use appropriate addressing:

– I agree with you but ...

– Why not?

§ I completely disagree with you because...

§ I am sorry, can you repeat this again?

§ Really? I think that...

§ What do you mean?

§ I agree completely, etc.

Debate in civic education

Goals for the debate:

1. To build up good citizenship skills

2. To apply critical thinking and analyses

3. To make our community better

Main point for the debate: Citizenship education is not about giving directives on what to do.

It is a process by which students are helped to make decisions in their everyday life based on-judging what is right, and doing what they believe to be right, even in the face of pressure from outside or temptation from inside.

Discussion Topics

§ Which of these positions most closely matches your own beliefs?

§ Which of the following makes you feel the best?

§ Being secure.

§ Being free.

§ Protecting the rights of others.

§ Will citizens who possess integrity always make wise and good decisions? Explain your answer.

A teacher with students choose any topic appropriate for the debate and solve the problems by using Edward De Bono's methodology "Six Thinking Hats"

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ელისო კეკელიძე: „ედუარდ დე ბონო – ამროვნების ექვსი ქელი“ 2015;
2. მარინა ჩხიკვაძე: „როგორ ვასწავლოთ ამროვნება“;
3. მაია ფორჩხიძე: „კრიტიკული ამროვნების განვითარება“;
4. Edward De Bono: "Think Creatively".